

història

Movimiento o Universitat

La Facultat de Ciències *versus* la Secció Femenina del *Movimiento* pels espais de la Casa de Cultura de Girona

A mitjan dècada dels anys quaranta del segle xx, la Diputació tenia molt clar que l'antic Hospici, que aleshores es coneixia amb el nom oficial d'*Hogar infantil Nuestra Senyora de la Misericordia*, necessitava un nou edifici i, més encara, un nou emplaçament.

ENRIC MIRAMBELL > TEXT

El grandios casall de la plaça de l'Hospital havia estat pensat per a les necessitats de la societat del segle xviii, i en un emplaçament en relació amb el centre urbà d'acord amb les característiques de la Girona d'aquell temps. Havien passat quasi dos segles i les coses havien canviat molt, tant les formes de vida com la configuració de la ciutat. El que no quedava clar era quin destí s'hauria de donar a tan espaiós edifici. Hi havia criteris per a tots els gustos, i no faltava qui en proposava l'enderroc per deixar pas a noves edificacions.

En una reunió del *Patronato para el fomento de los archivos, bibliotecas y museos* es plantejà la necessitat d'actualitzar la Biblioteca Pública que, des de l'any 1848, funcionava en l'edifici del vell institut del carrer de la Força. Per les exigències del moment era imprescindible dotar el centre de lectura d'un local modern i més cèntric i actualitzar-ne el fons bibliogràfic. Descartades diverses solucions, alguna de les quals era esperpèntica, el president de la Diputació, Miquel Cuesta, proposà segregar

ARXIU R08

una nau de l'Hospici per instal·lar-hi la biblioteca. El Ministeri d'Educació, que era titular del centre de lectura, s'hauria de fer càrrec del cost de les obres a realitzar, excepte la mà d'obra, que aniria a càrrec de la brigada de la Diputació. L'oferta fou unànimement acceptada i, després de moltes vicissituds que seria

En una reunió del Patronato para el fomento de los archivos, bibliotecas y museos es plantejà la necessitat d'actualitzar la Biblioteca Pública, que funcionava des de 1848

>> *Antic Carrer de l'Hospital, amb l'Hospici (actual Casa de Cultura) a l'esquerra, i l'Hospital de Santa Caterina a la dreta. Al fons, illa de cases actualment desapareguda.*

molt llarg detallar, el dia 29 d'octubre de 1951 s'inaugurà la nova instal·lació de la Biblioteca en l'espai proposat i amb entrada independent de la de l'Hospici.

Mentrestant s'havia produït el canvi de president de la Diputació. El nou mandatari era el senyor Pere Brecha, el qual formulà un ambiciós pla que transformaria substancialment una extensa zona urbana. Es construiria un nou edifici per a l'Hospici i un altre per

>> *Façana de la Casa de Cultura Bisbe Lorenzana.*

a l'Hospital, fora del nucli urbà i en paratges més airejats i assolellats. L'actual edifici de Santa Caterina es convertiria en seu de la Diputació, mentre que el de l'Hospici es dedicaria a *Palacio de la Cultura*, nom massa pompós que posteriorment es canviaria pel de *Casa de Cultura*. Els terrenys dels patis dels dos edificis afectats serien parcel·lats i venuts, i amb el producte de la venda es pagaria la construcció dels dos nous edificis assistencials.

Passaren anys i es produïrien molts canvis, entre els quals el de la presidència de la Diputació, que ocuparia el senyor Joan de Llobet.

Les possibilitat de l'antic Hospici

L'any 1963 s'inaugurava la nova llar infantil al puig d'en Roca, i l'antic Hospici quedava lliure per convertir-lo en Casa de Cultura. S'amplià la Biblioteca Pública. Es construï un gran dipòsit al servei de la mateixa Biblioteca i de l'Arxiu Històric, i s'habilitaren les sales d'exposicions. Quedaven encara molts espais disponibles i calia programar-ne l'ocupació. Es formularen diverses propostes i es pogueren veure plànols de l'edifici amb solucions molt diverses. Una proposta era la de convertir en museu la part esquerra de l'edifici. Algú proposà instal·lar-hi la seu de la Diputació. Hi hagué qui demanà dedicar una part a esplai per als jubilats. Existí una petició de l'oficina d'apostes esportives i una altra del Cadastre. S'anaven eliminant

unes coses i se'n proposaven unes altres. Finalment quedà decidit destinar el primer pis de la part esquerra, meitat i meitat, a Escola d'Estudis Mercantils i a Escola de Belles Arts. Era una bona solució. Davant del temor de no omplir els molts espais disponibles es convingué posar a disposició de la Secció Femenina del *Movimiento* tot el segon pis de l'edifici. A la banda dreta s'hi ubicaria el que en deien *Círculo Medina*, i a la banda esquerra una residència per a noies. Així quedà reflectit en un plànol, però sense que es formulés cap conveni, ni cap acord o decret de cessió. En l'espai que s'havia de dedicar a residència es realitzaren les obres oportunes i fins i tot es moblaren algunes habitacions. Però el que havia de ser *Círculo Medina* quedà només en un disseny en el plànol, sense cap concreció en el terreny.

L'any 1966 estava molt avançat el projecte de Casa de Cultura, amb sales d'actes i secretaria en el primer pis del sector dret. I quan ja s'estava preveient

El 3 d'octubre de 1966 s'inaugurava la Casa de Cultura, amb gairebé tot l'edifici utilitzat. L'any 1969 es presentà l'oportunitat d'organitzar estudis universitaris

una propera inauguració, la Comissaria d'Extensió Cultural del Ministeri d'Educació oferí muntar en el sector dret del segon pis, que estava buit, diverses aules per a ensenyaments no reglats, un laboratori d'idiomes i un gabinet de gravació. Acceptar la proposta significava deixar despenjat el *Círculo Medina*. Però la proposta era molt temptadora, i en no haver-se materialitzat el proposat *Círculo* es resolgué el que era una bona solució i que evitava tenir espais buits.

Neix la Casa de Cultura

I així, el 3 d'octubre de 1966 s'inaugurava la Casa de Cultura, amb gairebé tot l'edifici utilitzat.

L'any 1969 es presentà l'oportunitat d'organitzar estudis universitaris. El president de la Diputació, Dr. Pere Ordís, estava fent gestions des de feia molt de temps, i ja el mes de novembre de l'any 1968 féu una visita a Girona el rector de la Universitat Autònoma de Barcelona, Dr. Vicente Villar Palasí, el qual havia vist factible utilitzar, per començar, l'espai que estava destinat a Escola de Belles Arts, projecte que havia quedat en suspens. I prèvies les indispensables obres que la instal·lació requeriria, el dia 1 d'octubre del 1969 es pogué inaugurar el primer curs dels estudis de Lletres, com a delegació de la corresponent facultat de la Universitat Autònoma. Aquell primer curs donà un bon resultat, de tal manera que per al curs següent es projectà impartir un segon curs de Lletres i un primer de Ciències. Acceptada la proposta pel Rectorat i també pel degà de Ciències, cosa aquesta darrera que havia resultat bastant laboriosa, arribà el moment de convertir la proposta en realitat. Per encabir el curs de Ciències farien falta més aules i, molt especialment, laboratoris. La Universitat estava disposada a muntar amb càrrec als seus pressupostos els laboratoris indispensables, amb totes les garanties d'adequada funcionalitat. Però s'havia de trobar el lloc adient, dins la mateixa Casa de Cultura. El president de la Diputació no dubtà gens a destinar a aquests serveis el segon pis de la banda esquerra de l'edifici i prescindir de la Residència, que, tot i estar moblada, no havia funcionat mai. La solució era molt bona. Agrupava en aquell sector els estudis universitaris:

Lletres en el primer pis i Ciències en el segon. L'opció entre residència del *Movimiento* o Facultat de Ciències era molt clara a favor d'aquesta darrera, tenint a favor de la proposta que la residència no havia funcionat mai. Però...

Calia l'acord del Patronat de la Casa de Cultura i, per obtenir-lo, es convocà una reunió. Semblava que només es tractava d'una qüestió de tràmit que es resoluria sense cap dificultat. Totes les reunions d'aquell patronat s'havien desenvolupat sense dificultats ni problemes. Però aquella va resultar molt diferent, davant la sorpresa de la majoria dels participants. Presidí la reunió el governador civil, Victorino Anguera, un home que és recordat com el més dur i difícil de tractar de tots els que havien passat pel Govern de Girona. En aquells primers anys setanta, en què tothom considerava imminents canvis polítics en el país, si algú dels que podien parlar amb ell amb certa llibertat hi feia referència, ell afirmava taxativament que tot canvi s'hauria de produir dintre dels paràmetres del *Movimiento*. El senyor Anguera es presentà a la reunió portant un plànol de la Casa de Cultura. En començar la reunió desplegà el plànol i, assenyalant les dependències del segon pis de l'edifici, digué que en el seu moment la Diputació havia cedit a la Secció Femenina del *Movimiento* tota aquella planta de l'edifici; que l'any 1966 se les havia desposseït de l'espai situat al sector dret, fet que en deixà fora el Círculo Medina; que ara es volia foragitar la residència femenina situada en el sector esquerre; i resultava que les senyores de la Secció Femenina, naturalment que amb el seu suport, no estaven disposades que se'ls desmuntés la Residència i que a més exigirien recuperar l'espai perdut anteriorment. Davant d'aquell discurs pronunciat amb un to autoritari que no admetia controvèrsia, tothom quedà astorat. Ja es veia frustrat el nou curs de la Facultat de Ciències, i fins i tot es preveia la possibilitat d'haver de suspendre les classes no reglamentades tal com havien estat funcionant en els darrers quatre anys. El president de la Diputació defensà la importància de la nova facultat; ponderà la labor feta en les relacions amb el rectorat i el deganat de Ciències; indicà que el curs de Cièn-

AJUNTAMENT DE GIRONA. CROU (NARCÍS SANS PRATS)

>> *Presa de possessió de Victorino Anguera Sansó dels càrrecs de governador civil i cap provincial del Movimiento de Gerona (1969).*

cies era una aspiració de molts estudiants i de les seves respectives famílies; remarcà el que aquests estudis representaven per a Girona; que ja tothom ho donava per fet, i que fer un pas enrere seria fatal. S'insistí en el fet que en cap dels espais que s'havien assignat a la Secció Femenina s'hi havia desenrotllat cap mena d'activitat. Finalment, s'argumentà que el pretès dret de la delegació del *Movimiento* sobre el segon pis de l'edifici només es basava en uns dibuixos en el plànol, i unes converses entre l'anterior president de la Diputació i la delegada de la Secció Femenina, però que no existia cap document de cessió ni cap acord de la Corporació propietària de l'edifici. Davant de tantes evidències el governador baixà una mica el to, però no es rendí, i emplaçà el secretari de la Diputació per a l'endemà a les nou del matí, perquè li presentés un informe jurídic sobre el tema. Eren les nou del vespre quan acabava la tempestuosa reunió. El secretari de la Diputació, senyor Alfaras, era un funcionari molt compe-

tent, però desconeixia els antecedents remots del cas, que eren molt anteriors al seu accés al càrrec.

L'endemà a primera hora del matí em telefonà el senyor Alfaras. El governador li havia donat una hora de pròrroga. Em demanà si podia anar al seu despatx i proporcionar-li més informació per completar la que ell tenia. Hi vaig anar immediatament i, després de comprovar que no existia cap disposició oficial ni cap conveni en el qual fundar la cessió i recopilar tots els antecedents relacionats amb el cas, poguérem arribar a la conclusió que la Secció Femenina del *Movimiento* no tenia dret a cap dels espais de la Casa de Cultura. I així el senyor Alfaras redactà l'informe que presentà al senyor Anguera. Hem de suposar que també es produí un contacte privat, que no transcendí, entre el governador i el president de la Diputació. O potser també una intervenció telefònica del rector Villar Palasí. L'autoritari Don Victorino perdé aquesta batalla. El *Movimiento* no havia pogut barrar el pas a la Universitat. El cas és que el problema quedà resolt i ràpidament es practicaren les obres oportunes per tal de començar amb normalitat les classes de la nova delegació universitària, amb les aules ben disposades i els corresponents laboratoris.

L'autoritari Don Victorino perdé aquesta batalla. El *Movimiento* no havia pogut barrar el pas a la Universitat

Enric Mirambell i Belloc és el cronista Oficial de la Ciutat de Girona.